

KONU

2

ACİL BAKIMIN TARİHSEL SÜRECİ

Prof. Dr. Nadiye Özer

GİRİŞ

Türk Dil Kurumu'na göre acil, hemen yapılması gerektirir. Geciktirilmemesi, sonraya bırakılmaması, ivedilikle yerine getirilmesi gereken işler için kullanılır. Tıp biliminde ise acil "bireyin zaman kaybetmeden tedavi ve bakım hizmeti gereksinimi" anlamına gelir.

Acil sağlık hizmetleri de, bireyin fiziksel ya da duygusal yönden tehlike içinde bulunduğu, ani gelişen hastalık, kaza ve yaralanma gibi beklenmedik durumlarda oluşan sağlık sorunlarında, sakatlık ya da ölümlerin önlenmesi amacıyla acil servislerde bireye, sağlık çalışanları tarafından gereksinim duyduğu tıbbi tedavi ve bakımın, tıbbi araç gereç desteği ile mümkün olan en kısa sürede verilmesidir.

TARİHÇE

Bireylere gereksinim duyduklarında acil sağlık hizmeti sunmak insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanın varoluşu ile birlikte yaşanılması kaçınılmaz olan acil durumla ilgili uygulamalar, ilkel toplumlarda başlayıp, 17. Yüzyılda belirli bir ivme kazanarak günümüzde bilim ve teknolojiye paralel olarak önemli gelişme kaydetmiştir. İlkel toplumlarda yaraların yaprakla örtülmesi ya da donan bir insanın mağara içine alınması bu alanda ilk uygulamalardır. Tarih boyunca kazalar, savaşlar ve afetler sonucu yaralanan ve acil sağlık sorunlarıyla karşılaşan bireyler için çeşitli tıbbi uygulamalar yapılmıştır. Acil sağlık hizmetlerinin belgeli başlangıcı olarak, 1870'li yıllarda Fransızların yaralı askerlerini hekimlerin tedavi edebileceği, savaş alanından uzak bir bölgeye taşınmaları kabul edilmektedir. 1960'lı yılların ortalarına kadar gelişmiş ülkelerde acil servisleri sadece birer odadan oluşmakta ve personel olarak genellikle tek bir doktor ya da hemşire bulunmaktaydı. İngilizce acil servis kelimesinin anlamı olan acil odası (Emergency Room) terimi de buradan gelmektedir. Bu durum 1965 yılında Birleşik Devletler'de yayınlanan ve Vietnam'da yaralanan bir askerini herhangi bir kentin sokaklarında kaza geçiren bir kişiden daha yüksek yaşam şansı olduğunu ortaya koyan ve "Beyaz Kağıt" olarak bilinen "Kazalara bağlı ölüm ve sakatlık, modern toplumun ihmal edilen hastalığı" adlı rapor ile toplum şok olana kadar sürdü. Bu rapor ile Birleşik Devletler'de hastane öncesi ve hastane acil servis hizmetlerinin iyileştirilmesi için yaptırımlar ve yasalar uygulanmaya konmaya başlandı.

Acil sağlık hizmetlerinin geçmişi tıbbın tarihiyle paralel gelişme gösterirken; teşhis konmamış ve acil girişime gereksinimi olan bireye bakım veren acil hemşireliğinin geçmişi aynı paralellikte seyretmemektedir.